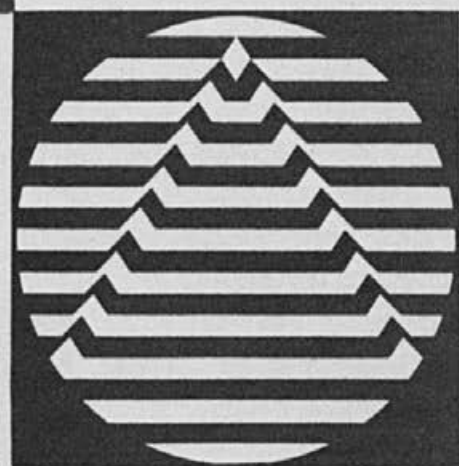

DELO ŽIVLJENJE

5

etnik 8

alpina

NOVOGRADNJA

Precej časa je že od tedaj, ko smo začeli govoriti o novogradnji. Tudi pomanjkanje prostora posebno skladiščnega je že dalj časa problematično. Dckler smo lahko imeli v najemu zadružne hleve, smo pomanjkanje prostora še za silo reševali. Vendar je bila ta rešitev le začasna. Kmetijska zadruga Žiri, ki je takrat razpolaga s hlevi, je postavila sledeči pogoj: Če hočemo te prostore še naprej zadržati za svoje potrebe, naj hleve odkupimo. Če pa ji ne bi odkupili, bodo na razpolago drugim.

Z ozirom na to, da so objekti še kar oddaljeni od sedanjih prostorov, smo se odločili, da bi raje sami zgradili stavbo približno take površine ali malo večje kvadrature kot je površina enega hleva. Člani delavskega sveta se verjetno še spominjajo, ko je bil sprejet sklep za izgradnjo skladiščne hale v velikosti cca 1100 m², vendar take konstrukcije, da je prostore mogoče kasneje preurediti v proizvodne oddelke. Z gradnjo smo nameravali začeti že jeseni lansko leto, vendar so se pripravljala dela in odkup zemljišča tako zavlekla, da bi večina gradnje potekala pozimi. Za to se pa nismo odločili, ker bi s tem trpela kvaliteta zgradbe. Ideje in načrti so počakali do spomladi, med tem časom pa je perspektivni plan pokazal, da je nesmiselno v prostor takih dimenzij namestiti skladišče, temveč je bolj smoterno, da v te

prostore preselimo proizvodne oddelke, obstoječe prostore v stari stavbi pa uporabimo za skladišče in šivalnice. Iz tega razloga se je prvotna oblika hale tudi precej povečala, to pa zato, da povežemo obstoječo staro tovarniško zgradbo in mehanično delavnico in da bo možno v ta prostor preseliti čimveč proizvodnih oddelkov in organizirati sodoben tehnološki postopek. Z ozirom, da smo imeli v lanskem letu poplavo na območju tovarniškega dvorišča, smo tudi nivo hale spremenili od prvotne zasnove. Po prvotnem projektu je bil tlak hale v višini terena Petričeve njive. Po novi zasnovi pa bomo tlak dvig ili za cca 1 meter, to je za 10 cm višje kot je tlak v mehanični delavnici. Razumljivo je, da je ta zasip veljal cca 10 milj. S din, vendar bi bila eventualna škoda v primeru poplave lahko mnogo večja.

Nadalje bo verjetno zanimiva tudi oblika hale. To je pritlična stavba na jekleni konstrukciji. Streha je stopnjičasta, to je v shed izvedbi. Tako vsa dnevna svetloba prihaja iz vrha. Da pa se zagotovi čimenakomernejša osvetlitev delovnega prostora v oblačnem in sončnem vremenu, pa so strešna okna vsa obrnjena proti severu. To je ugodno tudi zato, da poleti hala ni prevročna. Nosilni stebri strešne konstrukcije bodo v razmaku 12 metrov v prečni in vzdolžni smeri. Ti bodo tudi v celoti nosili strešno konstrukcijo. Zid oziroma lupina hale bo samostojno temeljena, kjer je upoštevana možnost, da v primeru nadaljnje povečave zid porušimo in halo podaljšamo v poljubni smeri brez nevarnosti, da se poruši streha,

Osvetlitev hale bo splošno tako močna, da bo vseeno, kje bo delovno mesto. Prezračevanje in ogrevanje bo toplozračno s kanali po tem sistemu kot v težki montaži, vendar z možnostjo, da s kasnejšimi dodatnimi investicijami uredimo klimo-naprave.

Električni priključki strojev, ki bodo izven proizvodnih trakov, bodo od stropa navzdol, tako da bo možno stroje razvrščati poljubno, kakor bo to zahteval tehnološki proces proizvodnje.

Gradbena, obrtniška in instalacijska dela je prevzelo Splošno gradbeno podjetje TEHNIKI iz Škofje Loke. Njegova ponudba je bila glede na konkurenčnost najugodnejša.

Vzporedno z gradnjo hale pa bomo začeli graditi tudi vezni objekt med sedanjim skladiščem gotovih izdelkov in obratno-upravno zgradbo. Ta vezni objekt bo podkleten in dvonadstropni. Kleti bodo uporabljene za povečavo kuhinje, pritličje in prvo nadstropje za proizvodnjo oziroma skladišče, drugo nadstropje pa za upravo. Površina vseh prostorov je cca 500 m².

Rok za izgradnjo hale je do konca septembra letos, dočim bo vezni objekt končan v treh mesecih po pričetku del. Celotna investicija za oba objekta bo predvidoma znašala cca 350 milijonov starih din.

Ernest MLAKAR

KONFERENCA IPM

Kakšne modele bomo prodajali v letošnji jesensko-zimski sezoni, katere materiale in barvne nianse bomo uporabili, s čim bomo najboljše postregli potrošnikom v štiridesetih prodajalnah širom naše domovine, o vsem tem pa o najrazličnejših težavah, ki tarejo kolektive prodajal, smo razpravljali na poslovodski konferenci v Bohinju v dneh od 8. do 12. aprila.

Doslej smo kolekcije tujih dobaviteljev pogosto izbrali na brzino kar na konferenci, medtem ko je za to konferenco posebna strokovna komisija izbrala najboljše tuje modele, ki bodo dopolnjevali domačo kolekcijo v prodaji. Poslovodje so imeli tako več časa za izbirmo med modeli; za primerjave med domačimi in tujimi, skratka izbira je bila premišljena, kar je nujno, saj je od izbire in naročila na konferenci odvisen prodajni uspeh in založenost prodajal.

Na kratko naj omenim ponudbo tujih dobaviteljev, iz česar lahko sklepamo vsaj približno prodajno ponudbo na tržišču v jesenski sezoni. Zelo pestre so bile kolekcije ženskih škornjev in moških gležnarjev, katerih je lansko jesen zelo primanjkovalo, izbira otroških škorenjčkov, pa čevljičkov in nizkih otroških čevljev je bila zares čudovita. Pri moških nizkih čevljih se spet uporabljajo malo očja kopita, medtem ko so materiali največ klasični

ter najrazličnejši antiki. Po-
nučba konkurence ni mnogo pred
nami, presenetljiva po modno-
sti artiklov, materialih, fini-
nišu izdelave in udobnosti je
bila kolekcija JADRANA iz No-
ve Gorice. Tako naši kot tu-
ji modli ženskih škorenjčkov
so v primerjavi z lanskimi ze-
lo izpopolnjeni, poudarjajo vi-
tkost in eleganco, kar so mo-
deli preteklih let skrivali.
Modeli naših salonk so bili
zelo pohvaljeni, medtem ko ko-
lekcije priznanih tovarn žen-
ske obutve Lede, Koštane, Ga-
zele po mojem niso kot v pre-
teklih sezonah.

Za izdelavo ženskih salonk so
uporabljeni raznih antik bok-
si, antik finiše prevleke in
najrazličnejše vrste krčko bo-
ksa, spet pa je precej zastop-
an lak, ki je bil zadnje ča-
se manj iskan. Modele krase
najrazličnejši okrasni šivi in
zares lepi okrasji, ki v kombi-
naciji z enako torbico pred-
stavljajo pravi modni dodatek.

Tudi naročanje za posamezne
prodajalne je bilo novo. Vsak
poslovodja je izbiral med os-
vojenimi domačimi in tujimi mo-
deli, katere so spremljale tu-
di cene, tako da je vsak posl-
vodja pred naročilom ocenil
kupno zmogljivost svojega tr-
žišča in naročil iz posamezne
skupine čevljev zares le ti-
sto, kar smatra, da bo najbo-
lje prodajal v prihodnji sezo-
ni. Mnogi so se držali tradi-
cionalnih naročil modelov iz
sedanje ali celo lanske sezo-
ne, medtem ko so zlasti mlajši
poslovodje smelo naročili nove
modele, ker menijo, da je po-

trošniku treba vsako sezono os-
vežiti izbiro in jih privabiti
z modnimi novostmi.

Za jesensko-zimsko sezono je bi-
lo naročenih 223.000 parov doma-
če obutve (lani 172.500 parov,
čeprav so jih prodajalne dobile
več kot 30.000 parov manj), izra-
zito je povečano naročilo ženskih
škorenjčkov in salonk (ti vrsti
domače obutve sta zelo dobro pro-
dajni) in tudi moških nizkih čev-
ljev, ki pa se v zadnjih sezonah
dobro uveljavljajo. Od tuje obu-
tve so večja naročila le v izde-
lavah, ki jih doma nimamo ter v
modelih otroške obutve, katere
doma ne proizvajamo več, vsako se-
zono pa je na tržišču veliko po-
manjkanje otroških čevljev.

Na splošnem delu poslovodske kon-
ference smo se pogovorili o te-
žavah v proizvodnji za jesensko
sezono, o letošnjem izvozu, o us-
pehih v lanskem poslovnem letu
in o načrtih za prihodnje.

Poslovodje so odločno zahtevali,
da mora biti naša proizvodnja za
letošnjo jesensko-zimsko sezono
sigurna, da se tako kot lani ne
sme več dogoditi, ko so prodajal-
ne dobile ženske in moške skor-
nje šele pred koncem sezone. Po
mnenju vseh poslovodij bomo na
tržišču uspeli le s čim tesnej-
šim sodelovanjem proizvodnje in
trgovine, skratka, da bomo potro-
šnikom nudili modno blago v ča-
su največjega povpraševanja.

Anica GOVEKAR

PRIČELI SMO S PRIPRAVAMI DOKU -
MENTACIJE ZA POVEČANJE OBRATA V
GORENJI VASI. REKONSTRUKCIJO BI
IZVRŠILI ŽE LETOS, ČE BOMO USPE-
LI DOBITI KREDIT.

OGLED SEJMA V PADOVI

V dneh od 25. do 27. aprila je bil v Padovi 15. sejem čevljev, izdelkov iz usnja, strojev in izdelkov spremljajoče čevljarne industrije.

Ta sejem se veča iz leta v leto. V letu 1967 je sodelovalo 243 razstavljalcev na 5000 m² razstavne površine, 1968 leta 400 na 10000 m², letos pa nad 600 razstavljalcev v elegantnih in racionalno oblikovanih prostorih na 12000 m² razstavne površine. Sejem v Padovi se nahaja v središču področja, v katerem izdelajo letno

67.000.000 parov čevljev. Glede na italijanski izvoz čevljev in usnjenih izdelkov, kateri je znašal v lanskem letu 250 milijard lir, odpade na to področje 25%.

Razstava je bila odprta le 3 dni in je bila namenjena izključno domačim in tujim trgovcem, za ostale radovedneže pa sejem ni bil odprt.

Čas, v katerem je bil sejem odprt, smatrajo tako razstavljalci kot trgovci za najprimernejši. Razstavljalci lahko pripravijo svoje kolekcije za prihajajočo jesen in zimo, medtem ko trgovci lahko izbirajo po zadnjih modnih težnjah.

Razstavljen je bilo veliko lepo izdelanih modelov. Barve, katere so prevladovale, so bile črni lak, rajv boks, veliko ševroa in pa novost - bian-tik. To je material, kateremu nanesejo antik na površino že v strojni. Ko pa je čevlji

narejen in je še na kopitu, se s ščetko vrhnja plast po želji odvzame in tako dobi čevlji nov izgled - skozi nianse se pokaže osnovna barva.

Oblike konic in peta so ostale nespremenjene. Le tu in tam je bilo videti kakšen ekstrem. Da je sejem zares zanimiv, dokazuje podatek iz preteklega leta, ko so sejem obiskali obiskovalci iz 36 držav.

Milan MOČNIK

KORIŠČENJE SREDSTEV SKUPNE PORABE

V tovarni in prodajni mreži smo oblikovali sredstva skupne porabe po sklepu delavskega sveta ob delitvi po zaključnem računu. Sredstva skupne porabe za stanovanjsko izgradnjo pa smo oblikovali na osnovi veljavnih predpisov tako, da smo od vseh izplačanih osebnih dohodkov obračunavali 4%. Iz 4% smo odvajali 20% za izgradnjo stanovanj borcev in 4% za kritje razlike pri stanarini. Po teh oblikah smo formirali v tovarni do 16.4.1969 1.078.316,74 ND splošnega dela sredstev skupne porabe in 444.390,40 ND za stanovanjsko izgradnjo. V prodajni mreži je bilo stanje 31.3.1969 452.854,13 ND na računu sredstev za stanovanjsko izgradnjo pa je 114.861,89 ND. Delavski svet je na svoji 1. seji odločal o tem, kako naj se razpoložljiva sredstva izkoristijo. Za letne dopuste bo vsak član kolektiva rejel 2.5% od doseženih

osebni dohodkov v preteklem letu in še za kritje potnih stroškov po 190,00 ND. Kdor bo letoval v Zlatorogu v Uma-gu, prejme še 42,00 ND, otroci članov kolektiva po 21,00 ND in upokojenci po 42,00 ND. Za izplačila po nastetih kriterijih in za 12.4% prispevek bomo porabili okoli 576.438.- ND.

Člani kolektiva prodajne mreže bodo prejeli za letovanje 2.5% na osebne dohodke, dosežene v letu 1968 in še vsak član po 250,00 ND za stroške vožnje. Za letovanje v Zlatorogu bodo prejeli člani v prodajni mreži enak dodatek kot člani kolektiva tovarne. Isto bo veljalo za otroke in upokojeince. Regres bomo lahko izplačali zaradi vezave sredstev skupne porabe v obratnih sredstvih šele po 1.7.1969.

V kraju je še vedno v porastu privatna stanovanjska izgradnja. Za posamezne prosilce je delavski svet namenil skupno 300.000,00 din. Razpis teh sredstev s kriteriji za delitev je že objavljen na oglasnih deskah. Glede ostanka sredstev bo delavski svet še razpravljajal. Splošna služba je namreč dala predlog, da se del sredstev nameni za nakup staževanja. V slučaju, da ta možnost ne bo realizirana, bo o delitvi ostalih sredstev za privatno gradnjo še sklepal delavski svet.

V prodajni mreži bo stanovanjska komisija za privatno gradnjo ali za nakup stanovanj skupaj 200.000,00 ND. Iz sredstev skupne porabe bomo v tekočem letu plačevali tudi vse stroške za izobraževanje (redno in

izredno šolanje). Sredstva skupne porabe bomo koristili tudi za izplačilo anuitet za stanovanjske kredite /za razliko med anuitetami in obračunano amortizacijo/, za nabavo ur za članke kolektiva, za dotacije in ostalo. Od sredstev skupne porabe, ki jih bomo rabili za vse ostale potrebe razen za letovanje, za izobraževanje in za vse razne prispevke za narodno obrambo ali ob večjih elementarnih neizodah, moramo odvajati v republiški proračun 8%. Zaradi velike porabe obravnavanih sredstev bomo morali ob koncu leta plačati še poseben prispevek.

Delavski svet je na zadnji seji razdelil sredstva skupne porabe tudi za dotacije raznim prosilcem. Dotacije so prejeli: Sindikalna podružnica Alpine, godbeno sekcija, judo klub, smučarski klub, mladinska organizacija v tovarni, osnovna šola, otroški vrtec ter ostale družbeno politične organizacije v kraju. Skupno je delavski svet odobril za dotacije 66.500,00 ND. Manjši del sredstev je ostal nerazdeljen. Ta sredstva bomo rabili za tekoče potrebe kolektiva.

Člane kolektiva moramo obvestiti tudi o tem, da je delavski svet razpravljajal o bodočem financiranju stanovanjske izgradnje. Sklenil je, da bomo vsak mesec nalagali pri banki sredstva za stanovanjsko izgradnjo in na osnovi vloženih sredstev dobili pravico do kredita za člane kolektiva v višini 30%. Pogoj je, da sredstva vlagamo najmanj 13 mesecev zaporedoma. Če bomo uspeli vložiti 300.000,00 ND bomo dobili 90.000,00 ND kredita z dobo vračanja 4 leta.

LETOŠNJI JUBILANTI

9. maja je 59 članov našega kolektiva prejelo spominska darila za svoje 20-letno delo v podjetju. 20 let dela pomeni dejansko sodelovanje in prizadevanje pri razvoju podjetja in hkrati znak, kako moramo spoštovati člane kolektiva, ki so s svojim dolgotrajnim delom prispevali, da je naše podjetje doseglo to stopnjo razvoja in uspehov.

Mlajši člani kolektiva so dolžni posnemati njihov zgled.

JUBILANTOM ISKRENO ČESTITAMO,
JIM ŽELIMO MNOGO USPEHOV PRI
NADALJNJEM DELU IN OSEBNE SREČE !

20-letnico slavijo:

1. Bajt Ivan
2. Bogataj Anica
3. Bogataj Ciril
4. Čadež Franc
5. Dolinar Maksa
6. Erznožnik Ciril
7. Erznožnik Iva
8. Erznožnik Metod
9. Gantar Fanči
10. Gantar Stanko
11. Gregorač Alojz
12. Gregorač Joža
13. Gregorač Marija
14. Jeram Gabrijel
15. Jesenko Julija
16. Jurjevčič Jakob
17. Kavčič Heron
18. Kavčič Marica
19. Kavčič Vida
20. Kavčič Viljem
21. Kolenc Silva
22. Kogovšek Kristina
23. Kopač Alojz
24. Kopač Frančiška

25. Kopač Marija
26. Košir Francka
27. Kristan Draga
28. Kristan Ivanka
29. Kristan Marija
30. Drmota Verana
31. Mahnič Cilka
32. Mlinar Anica
33. Mlinar Franc
34. Mlinar Slavka
35. Neveda Viktor
36. Oblak Franc
37. Oblak Janko
38. Oblak Lidija
39. Pečelin Franc
40. Pečelin Pavla
41. Pivk Marta
42. Podobnik Ksenija
43. Podobnik Štefka
44. Polanc Viktor
45. Poljanšek Slavka
46. Poljanšek Vida
47. Praprotnik Marija
48. Remic Slavka
49. Ržen Lavrencija
50. Slabe Kristina
51. Sporiš Suzana
52. Starman Alojz
53. Šantej Anton
54. Šubic Janez
55. Tavčar Angelca
56. Trček Nežka
57. Trček Terezija
58. Ušeničnik Hilda
59. Žnidaršič Francka

Uprava

=====

V tem mesecu je na Višji komercialni šoli Maribor - oddelku za zunanjo trgovino kot izreden študent diplomirala
tov. MARIJA STERLIČ

ISKRENO ČESTITAMO !

=====

KVALITETA IN KONTROLA

Na našem in tujem trgu postaja konkurenca iz dneva v dan močnejša, tako da sta kvaliteta in s tem kontrola postala zelo važen element proizvodnje.

Da bo vsakdo lahko s polno odgovornostjo opravljal svoje delo, kajti kvaliteta čevlja je stvar vseh nas, si moramo razjasniti nekaj zelo pomembnih vprašanj: zakaj je kvaliteta potrebna, kontrola in njena vloga, reklamacije in naš odnos do njih, poleg visoke produktivnosti je potrebna stalna skrb za visoko kvaliteto dela in ne nazadnje, kdo bo vse odgovoren za kvaliteto izdelkov.

Naj poskusimo odgovoriti na prvo vprašanje. Mislim, če hočemo govoriti o kvaliteti, da moramo imeti v mislih vse tiste faktorje, ki vplivajo na kakovost proizvedenega čevlja. S tem namreč, da je čevlje proizveden nastane vprašanje prodaje. Končno oceno nam dajo šele potrošniki, ki čevlje kupujejo. S seboj bomo lahko zadovoljni le, čebo zadovoljen tudi potrošnik. Samo, če bi bilo kupcem vseeno, kakšen čevlji bo kupil potem bi vprašanje kvalitete ne bilo pomembno. Vemo, da odgovor na prvo vprašanje ni lahek. V težnji za kvaliteto se kaj rado pozablja kvaliteto čevlja in je zato naloga kontrole, da ugotavlja in opozarja na nepravilnosti v proizvodnji. Seveda so te napake, ki jih ugotavlja kon-

trola, tako subjektivnega kot objektivnega značaja.

Naj jih nekaj naštejemo: Včasih konstrukcija modela povzroča različne težave, trganje usnja pri proizvodnji in nošnji, premalo natančna izdelava gornjih delov kot sestave, tanjšanje, šivanje gornjih delov, površnost pri sestavljanju barv, nepravilne veličnosti peta, notranjkov, podplatov in podobno. Da pride do takih napak je dostikrat kriv material. Kratki so dobavni roki, tako da ni vselej možno vračati slabih in nepravilnih materialov dobaviteljem. Zaradi pregrobih, trdih tankih ali nepravilno tanjšanih materialov se pojavljajo težave pri cvikanju in obdelavi čevlja, tako da nastaja zaradi tega škart

Zaradi vseh zgoraj navedenih napak je bilo lani v proizvodnji precej nekvalitetne obutve. Tudi reklamacij kupcev je bilo vse preveč. To predstavlja veliko zgubo za naše podjetje. Ker je bil velik del teh napak subjektivnega značaja (v montaži so obtolčeni, odrgnjeni gornji deli ipd.), jih moramo hitro odpraviti, saj znašajo škart in reklamacije 5% vseh izdelkov, normalno pa naj bi bilo do 2%.

Zato je naloga nas vseh, ne samo montaže, šivalnic oz. neposredne proizvodnje nasploh, ampak tudi razvojne, nabavne in prodajne ter planske službe in seveda tudi kontrole, ki naj onemogoča prodajo slabih izdelkov, da skrbimo za zadovoljivo kvaliteto, po kateri je naša tovarna postala znan doma in v svetu. Zato je potrebna pedantnost pri načrtovanju modelov in v proizvodnji. Mnenje nekaterih, da je kontrola v naši to-

varni prestroga, ne drži, ker nam reklamacije dokazujejo na sprotno. Celotni vodilni kader kot tudi vsi ostali morajo zato gledati, da se bo kvaliteta še poboljšala, ker bomo s tem prihranili veliko sredstev in še povečali sloves ALPINE.

Heron SUBIČ

KAJ PA ODGOVORNOST ?

V sodobni teoriji samoupravnega sistema opazamo vedno pogosteje poskus doseči pravilno razmerje med samoupravljanjem in vodenjem. V zadnji številki revije "Teorija in praksa" avtor Franc Urevec z novih vidikov osvetljuje nove možnosti razvoja samoupravljanja, osrednja vsebina sestavka pa je posvečena odgovornosti in kako z novimi spremembami doseči dosledno strokovno odgovornost. Bistveno za samoupravljanje je kot vemo, ravno to, da se družbeno-ekonomski odnosi demokratični, da so to odnosi enakopravnih sodelavcev, ki gospodarijo z družbenimi sredstvi in si na temelju vložnega dela delijo dohodek. V času skokovitega tehnološkega napredka, v času vse večje delitve dela si ne moremo predstavljati nobenega družbeno-ekonomskega sistema brez organizacije, ki zelo natančno usmerja celotno delovanje k vnaprej programiranim ciljem. Skratka ne znam si predstavljati, da bi lahko samoupravni sistem učinkovito deloval brez sposobnih strokovnih služb, brez organizatorjev de-

la in poslovanja, to pa pomeni brez ljudi, ki je njihova glavna naloga, da koordinirajo delo drugih. Tako pravi avtor sestavka.

Dnevna praksa nam prinaša dovolj dokazov, da se premalo zavedamo, kako vpliva odgovornost posameznikov na rezultate poslovanja. Odgovornost razumemo kot zavestno sprejemanje nalog in dolžnosti, pri katerih sodeluje naša sposobnost in znanje.

Ko seštevamo rezultate dela posameznih obdobj, pravimo: "Analizirajmo, kako in kaj je bilo, da smo to dosegli". Izgleda pa, da smo se s tem že oddaljili od razlage, pa pogledajmo resnici v oči.

Ker je samoupravni sistem, smo vsi dolžni po svojih sposobnostih in znanju sodelovati pri ustvarjanju novih vrednosti.

Naše vsakdanje delo se sestoji iz številnih odgovornih nalog, ki jih nekateri rešijo površno, komaj zadovoljivo ali pa dobro, zelo dobro. Široka skala pojmov je to in ni mogoče stalno ugotavljati, kako kdo svoje delo opravi. Če je opravljeno dobro, kvalitetno, je tu govora o odgovornosti. Ni vodenje samo zaradi tega, da bi pri tako številnem kolektivu ugotavljali odgovornost in pravilno izpolnjevanje poverjenih nalog. Ko delamo pravilnike in vrednotimo posamezne delovna mesta skušamo nagrajevati po učinku. Vsakdo misli od tem, da mora biti delo dobro in kvalitetno opravljeno pa naj to velja za proizvodno fazo ali pa umsko delo v tej ali oni službi podjetja.

Hočem povedati, da v sedanjem razvoju družbe računamo na vestnost in odgovornost posameznikov in to vseh, ki so v kolektivu.

Zakaj se vsakdnevno srečujemo s

tolikimi nepravilnostmi? Toliko napak se napravi in vse to zmanjšuje uspeh. Ko vse to seštejemo, se veliko pozna, preveč. Nedejavnost mnogih slabi našo poslovno moč. Ko bi se napake vsaj manjšale, bi rekel, da gremo naprej, se približujemo cilju. Tega pa ni. Pozabljamo, da imamo vsi koristi od našega dela in da je delo naša dolžnost in celo čast. To čisto premalo spoštujemo. Ko analiziramo neuspehe pa ne vidimo, da je bila skupna odgovornost preslabotna in da vsak ni napravil na svojem delovnem mestu tega, kar bi moral. Če hočemo res kaj doseči v sedanjosti in prihodnosti, bo morala biti odgovornost posameznika znatno večja. Zavedajmo se, da je naš bodoči razvoj dejansko pot v smeri odgovornosti, ki se jo moramo v vsakem trenutku zavedati.

Na slehernem delovnem mestu bi morala biti prisotna popolna odgovornost do dela, ki ga opravljamo in ko bomo to dosegli, bomo presenečeni in zadovoljni. Samoupravni razvoj bo dosegel svoj največji uspeh.

R. I.

NOVICE IZ KADROVSKEGA ODDELKA

Iz meseca v mesec se povečuje število zaposlenih delavcev. V aprilu smo povečali število zaposlenih za 12 delavcev, tako da skupno število zaposlenih ob koncu aprila znaša 1176 delavcev.

V aprilu so stopili v delovno

razmerje: Silva Istenič, Rozalija Malovašič, Jožica Kosmač, Erznožnik Maksimiljana, Cirila Čadež, Vera Jesenko, Marta Božič, Vida Lapajne in Silva Pivk. Z delom sta prenehala Franc Gantar in Marjan Maček.

V obratu Gorenja vas v tem mesecu ni bilo sprejetih novih delavcev, niti ni bilo primerov odpovedi delovnega razmerja.

V prodajni mreži smo zaposlili 6 delavcev: Puljko Olga - Zagreb I, Davinič Katica - Beograd I, Gogoljak Vilma - Subotica, Osojnik Terezija-Maribor, Fučka Janja - Ajdovščina in Tisaaer Krunislav-Sl. Brod. Delovno razmerje je prenehalo Zavrl Janezu - Ljubljana II.

V lanskem letu smo imeli poprečje zaposlenih 1112 delavcev, ločeno po obratih ALPINA Žiri 848, ALPINA Gorenja vas 112 in v prodajni mreži 152. Poprečje zaposlenih ob koncu aprila letos pa je sledeče: skupaj 1160 delavcev, od tega ALPINA Žiri 873, Gorenja vas 129 in prodajna mreža 158. Za obdobje 4 mesecev je to lep napredek.

A. F.

Delavcema FRANCU GANTAR in MARJANU MAČEK želimo ob odhodu v pokoj mnogo let prijetnega počitka !

Poročili so se:

Demšar - Lapajne Marinka
Naglič - Kcšir Marija
Reven - Pajer Marija
Miklavčič - Brovnik Ana
Jelovčan - Potočnik Cveta

ISKRENO ČESTITAMO !

DODDEK V ASTRI JE OPOZORIL

NADALJUJEMO POT

Prejšnji mesec nas je prizadela vest o požaru v tovarni cbutve "ASTRA" v Zagrebu. Smrtne žrtve in nastala materialna škoda vse to je drago plačano opozorilo, da se kaj takega ne sme zgoditi. Vemo, da tehnološki postopek v naši dejavnosti zahteva obdelavo materiala in manipulacije z lahkovnetljivimi snovmi. Stalna prisotnost teh snovi v proizvodnem oddelku nas zaveja na misel, da znamo ravnati s temi snovmi in, da smo pri tem dovolj pazljivi. Vendar pa je to le videz, ki dostikrat vara. Že najmanjša nepazljivost ali malomarnost lahko tudi pri nas povzroči enako katastrofo. Vemo, da ogenj v naši tovarni niti ni tako redek in da sta sama hitra reakcija in prisebnost delavcev tista dva činitelja, ki preprečita posledice. Zato bodimo previdni povsod in vedno. Ne prižigajmo vžigalic in vžigalnikov v oddelkih! Kadilci, pazite na odvrženi ogorek! Dolžnost vsakega člana kolektiva je, da vsako pomanjkljivost, ki bi bila lahko vzrok za požar, takoj javi odgovorni osebi. Pri izvajanju ukrepov za požarno varnost pa nam ne sme biti žal denarja. Noben ukrep ni odveč in ne predrag.

Marija KASTELIC

=====

Vse se je nekako pomirilo, vsaj take so bile nekatere želje. Pa spet pride kaj vmes in se znova začne. Mimo je mesec dni, prazniki, za nami so volitve v skupščinske organe. Ko bo to skozi, je bilo rečeno, bomo pa prišli do referendumov in na jasnem si bomo.

Skupščina občine Logatec je imela prvo sejo 23. aprila. Poleg ostalega je bilo tudi nekaj besed o žirovskem vprašanju. Predstavniki občine so zagotovili, da bodo takoj vložili zadevo skupščini SRS, ki po ustavi odgovarja za političnoteritorialno razdelitev. Ko da Skupščina SRS svoj pristanek, bo občina Logatec v Žireh razpisala referendum. Tako sedaj ta stvar izgleda. Rečeno in poudarjeno je bilo, da se ne sme s tem zavlačevati, ker to bistveno škodi družbenem življenju.

Komentarji so se nadaljevali in marsikaj takega je bilo slišati, predvsem na sestankih, ki ne sodi v sedanjo razlago reševanja družbenih protislovij. Prav bi bilo, da zvemo čimprej tudi mišljenje Škofje Loke in tako dosežemo, pravilno primerjanje poleg že povedanih prednosti.

Precej presenetljivo je pa posegel vmes Ljubljanski dnevnik, ki je prinesel sestavek o žirovskih puntarjih. To, kar je sedaj v Žireh, najbrž ni puntarija, ampak kvačjemu zavzemanje za boljši in

hitrejši razvoj kraja. Tovariš Bačnar je v svojem pripovedovanju načel dejstva, ki ne sodijo v izraz resnica, istočasno pa skuša še poučevati mlade Žirovce zgodovino.

Poglejmo posamezne stvari. Kako so potekali zbori volivcev, se še dobro spominjamo. Zanimivo je to, da so bili izjemno obiskani. Kdor je zборе obiskal najboljše ve, koliko je bila teta demokracija. V Stari vasi je zbor volivcev vodil predsednik občine, ki je bil odgovoren za demokratičnost in mu tega ni mogoče oporekati. Res pa je, da so bili govorniki odkriti in direktni pa tudi dovolj glasni. Kdor je imel kaj povedati, je lahko prišel na vrsto. Da bi iz Alpine hodila ekipa od zbora do zbora, to tudi ni res. Udeležil sem se treh zborov: na Dobračevi, v Žireh in Stari vasi, kamor bi po njegovem edino smel iti. To je demokracija. Zakaj sem se udeležil ostalih dveh zborov, je bilo jasno povedano v prejšnji številki, ko je bilo zapisano, da zaradi tega, ker so predstavniki občine nedemokratično reagirali na izvaja nje posameznikov v Račevi in na Ledinici.

Čas pa bo že, da poznamo nekaj osnovnih točk naše Ustave, ki govore o svobodi gibanja, govorjenja in podobno.

Na vseh treh zborih sem se srečal z najvišjimi predstavniki občine, ki so imeli, tako kot jaz, priložnost nasprotnega dokazovanja. Mnenje večine, vemo, je bilo drugačno od njihovega.

Tovarišu Bačnarju ni všeč, ko je bilo v prejšnji številki po

vedanega nekaj o strokovni komisiji. V Goropekah je bila zelo številna komisija. Strokovnjaki se običajno pezanimajo na obeh straneh, da potem lahko povedo svoje objektivno mnenje. Z nobenim od teh pred sejo nisem imel prilike govoriti. To gotovo ni prav, bilo je to spretno zrežirano. Omenim pa naj to, da je poleg teh strokovnjakov, ki so bili v Goropekah, še dovolj žirovskih zelo priznanih strokovnjakov, ki bi pa verjetno tudi drugače spregovorili, poleg tega so pa tudi res Žirovci.

Zgodovina Žirov je bila že zdavnaj napisana in jo bo težko potvarjati. Kdor jo količkaj pozna, lahko ve, da je vezana na škofjeloško zgodovino in geografsko strukturo. Naseljevanje naših predelov je bilo v 13. stoletju in to je bilo delo frisinških škofov. Stare listine o tem prepričljivo govore in ni dvoma, da spadamo v zgodovino Škofje Loke in njenega zaledja. Priznani slovenski zgodovinarji so to znanstveno obdelali in bi se bilo krivično spuščati v to. Torej imajo mladi Žirovci pravico črpati resnice iz uradnih znanstvenih virov. Čas NOB pa je še enkrat potrdil, da smo del Gorenjske, saj so se Žirovci priključili gorenjskim partizanom in se bojevali v loškem pogorju, na Gorenjskem in drugod. Zgodovini pa pri prikazovanju poma še geografija, ki, z žirovsko kotlino zaključuje določeno območje s svojimi značilnostmi. Ko bi sedaj tujec prišel skozi Žiri, bi pa še vedno videl lične oznake na Selu in v Sovri, da je tu okraj Kranj. Torej se le ne zatajimo in vemo, kje smo. Ugotovili smo, da obstojata dva

pojma: resnica in govcriti resnico. Mi bomo ostali kar pri resnici. Prav bi bilo, da po resnici pridemo do nove kvalitete, ki je v našem primeru potrebna in da ne dosežemo novih potvorb zgodovine.

R. I.

PREDSTAVIJA SE

ČEVVLJARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER
ŽIRI

20. julija letos poteče dvajset let, ko je takratno Ministrstvo za industrijo SRS in Ministrstvo za delo SRS glede na potrebe in na predlog Tovarne športnih čevljev Žiri, sedanje Alpine, z odločbo P-8055/2 z dne 20.7.1949 ustanovilo Industrijsko čevljarško šolo v Žireh. Namen ustanovitve te šole je bil, da izobražuje učence praktično in strokovno-teoretično v svojih učnih delavnicah za potrebe čevljarške industrije z območja SR Slove nije. Šola je internatskega značaja in nudi učencem pod ugodnimi pogoji vso oskrbo.

V letu 1960 se je šola reorganizirala, ko se je iz Ljubljane preselila v Žiri Čevljarška šola, ki je izobraževala učence za čevljarško obrt naše republike. Vse od tedaj dela šola v okviru Čevljarškega šolskega izobraževalnega centra Žiri z industrijskim in obrtnim oddelkom. Šolo upravlja delovni kolektiv z zastopniki javnosti (zastopniki podjetij, Gospodarske zbornice SRS in Občinske skupščine Logatec).

Šolo vodi upravni odbor Centra in ravnatelj. Tekoče stroške šole pokriva v minimalnih zneskih od aprila letos Republiška izobraževalna skupnost SRS, pedagoško strokovno pa vodi šolo Zavod za šolstvo SRS iz Ljubljane.

V šoli se lahko izobražujejo učenci za potrebe čevljarške industrije za pet poklicev in sicer:

1. Prikrojevalec zgornjih delov obutve
2. Izdelovalec spodnjih delov obutve
3. Šivalec zgodnjih delov obutve
4. Navlačevalec zgornjih delov obutve
5. Dodelovalec obutve.

Za potrebe čevljarške obrti se učenci v obrtnem oddelku lahko izobražujejo za:

1. Izdelovalec zgornjih delov obutve
2. Izdelovalec spodnjih delov obutve (čevljar).

Šolanje traja za učence, ki se izobražujejo za enega izmed industrijskih poklicev dve leti. Za učence iz čevljarške obrti, ki se učijo za izdelovalca spodnjih delov pa traja šola tri leta. V šolo se v industrijski in obrtni oddelki lahko vpišejo le učenci, ki so uspešno končali osemletko. V šoli je v letošnjem letu vpisanih v štirih industrijskih in dveh obrtnih oddelkih preko 120 učencev, ki pa so v večini dekleta in je le malo fantov.

Na željo Industrijskega kombinata PLANIKA Kranj in Tovarne obutve PEKO Tržič je naš center organiziral v letu 1966 v Kranju dislocirani oddelki, s katerim

je učencem omogočeno, da stanujejo doma. Vsi učenci, ki se šolajo v Kranju, so štipendisti tovarn Planike in Peka. Oddelek v Kranju vodi naš strokovni učitelj tov. Zavrl ing. Janez, ki skrbi tudi za reden potek praktičnega pouka v podjetjih. Pouk je organiziran tako, da imajo učenci teden dni strnjen praktični pouk v šolskih delavnicah ali podjetjih, teden dni pa strnjen strokovno teoretični pouk. Praktični pouk v učnih delavnicah vodijo učitelji praktičnega pouka, v podjetjih pa pod vodstvom inštruktorjev.

Učenci iz čevljarke obrti pridejo v šole le k strokovno teoretičnemu pouku, dočim jih v praktičnem delu usposobijo obrtni čevljarke mojstri ali obrtni, iz katerih so učenci, ki imajo z njimi sklenjene učne pogodbe.

Učenci, ki bivajo v Domu učen- cev, so pod vzgojno učnim varstvom za katerega skrbi ravnatelj in vzgojitelj. Ob večerih so zanje organizirane pod vodstvom vzgojitelja redne učne ure.

V šoli obstoja skupnost učencev, ki jo vodi izvoljeno vodstvo učencev in mladinski aktiv.

V okviru šole je organizirano tudi šolsko športno društvo ČEV-IJAR Žiri, ki skrbi za športno življenje vseh učencev.

V okviru skupnosti učencev občasno organiziramo razna vzgojna predavanja za vse učence in predvajamo filme. Učenci v okviru raznih sekcij in krogov samostojno pripravljajo razne šolske proslave in prireditve, organizirajo mladinski ples kakor tudi medsebojno učno pomoč, pomagajo pri skrbi za potreben

red, disciplino in čistočo v razredih, delavnicah in domu učencev.

Za izvajanje teh nalog skrbi članski delovni kolektiv, za izvajanje strokovno teoretičnega in praktičnega pouka pa so angažirani še najboljši strokovnjaki iz Alpine, Peka in Planike, ki honorarno poučujejo v šoli in neposredno dopolnjujejo in bogatijo znanje učencev poleg lastnih učnih moči. V zelo trdno oporo nam je tovarna čevljev Alpina s svojimi modnimi in proizvodnimi izsledki, sodelovanjem ter mnogokrat tudi z materialno pomočjo, da lahko premagujemo tekoče težave in rešujemo zahtevne naloge, ki jih prinašata nagel razvoj in čas.

V preteklem letu smo organizirali v Kranju oddelek Zagrebske višje tehnične čevljarke šole. Izreden študij je v seminarski obliki v popoldanskem času, na katerem predavajo njihovi priznani strokovnjaki in bomo tako dobili v treh letih prve čevljarke inženirje prve stopnje.

Šola je v teh dvajsetih letih obstoja in delovanja dala veliko število kadrov, ki so danes že v slehernem čevljarke podjetju v Sloveniji osnovni in organizacijsko-strokovni kader in prodajalci obutve širom naše domovine. Iz navedenega zapisa je podana le bežna slika in si bo bralec iz teh nekaj stavkov lahko ustvaril le skop pregled našega dela.

Peter NAGLIČ

SPOZNAVAJMO SVET IN DOMOVINO

TRV Ljubljana pripravi vsako zimsko sezono javno mladinsko radij-

sko oddajo "Spoznajmo svet in domovino". Za to tekmovanje izbere tiste slovenske kraje, kisse še manj znani in so pripravljeni sodelovati. Tako smo se vključili tudi Žirovci.

Na začetku tekmovanja je bilo skupaj 16 krajev. Z žrebom so določili tekmovalne ekipe za prva srečanja. Mi smo tekmovali z Ribnico na Dolenjskem. Tekmovalci so bili odlično pripravljeni, saj so odgovorili na vsa naša vprašanja. Tudi gledalci v dvorani so odgovorili na večino vprašanj; znanje obeh pa nam je prineslo zmago, in sicer je bila razlika v točkah 19:17. S to zmago smo bili vključeni v četrtfinale - srečanje z Žalcem. V Žalcu smo videli za nas težkega nasprotnika, zato smo bili pripravljene tudi za poraz. Vendar smo se kljub temu vneto pripravljali in si tudi priborili zmago (16+11).

26. aprila je bilo na vrsti polfinalno srečanje s Hrastnikom. Hrastnik je kraj, ki ima bogato zgodovino in so lahko postavili zelo težka medmestna vprašanja. O Žireh pa je malo napisano, zato se težkih medmestnih vprašanj ne da postaviti. Vprašanja morajo biti namreč sestavljena iz literature, ki se lahko dobi v knjižnicah. Zato smo že z medmestnimi vprašanji izgubili precej točk, poleg tega pa še tekmovalci niso najbolje odgovarjali. Hrastničani so zmagali in se bodo v finalnem srečanju pomerili z Dravogradom. Končni zmagovalec prejme nagrado 5.000.- N din v obliki praktičnega darila (televizorja, radioaparata itd.)

Letos smo Žirovci prvič sodelovali na tej oddaji in je bila za nas kar uspešna, drugič pa se bomo še bolj potrudili.

Silva BAJT

PRVOMAJSKI IZLET BUDIMPEŠTA, PRAGA, DUNAJ

Prepotoval sem že precej zahodnih držav, zato me je tokrat vleklo na vzhod. V sredo 30. aprila smo se prvič napotili na tako dolg družinski izlet. Vreme je bilo kot naročeno, ko smo vozili preko Ljubljane, Zagreba in Varaždina proti Madžarski meji. Po minimalni formalnosti na naši carini smo že zapeljali skozi nekdanjo zloglasno železno zaveso, ki pa do danes ni ostala brez sledov. Srečanje z vojaki na meji je bilo za nas nenavadno. Nekaj naši in italijanski avtomobilov je vstavilo pred zapornico. Toda nihče se ni menil za nas. Končno so se nas le usmilili in začeli s temeljitim pregledom. Po dobri uri brezsmiselnega čakanja so nam šele povedali, da mora vsak, ki potuje na Madžarsko, zamenjati pet tisoč starih dinarjev v njihove forinte. Ta denar je treba porabiti pri njih, ker ga nihče ne zamenja. Zanimivo je, da tega denarja niso hoteli niti v njihovi menjalnici na češki meji. Tega denarja nam je ostalo še nekaj tisočakov. Protestirali smo, kakšna država je to, ker noče lastnega denarja. Nismo dobili odgovora, le češki carinik, tu so namreč skupaj, se je nasmehnil in dodal: "To se vprašamo tudi mi."

Končno smo prešli mejo in odbrzeli proti Blatnemu jezeru. Pred nami se je odpiral nov svet.

Ostali smo sami na neskončno dolgi ravni cesti. Le tu in tam smo srečali kakšno vozilo, ali pa je stalo ob cesti, voznik pa se je trudil, da bi ga spravil v pogon. To je značilno tudi na čeških cestah, kar je povsem razumljivo, saj so v teh dveh deželah v prometu vozila celo iz leta 1920.

Sonce se je že spuščalo za valovito pokrajino, ko smo prispeli do Blatnega jezera. Pogled na jezero je bil čudovit. Zlato rumeni žarki so se prelivali čez gladino in se tajinstveno zgubljali na nizke hribe, kar or je zahajalo sonce.

Pot nas je vodila dalje ob jezeru mimo lepo urejenih počitniških hišic in lepe pokrajine. Povsem se je že zmračilo, ko smo prispeli do Budimpešte in že smo imeli 550 km poti za seboj.

Pričakovali smo pravo predpraznično razpčenje in precej širjo živahnost v tem vele mestu. Tu pa smo bili nekoliko razočarani. Široke ulice so bile slabo razsvetljene, skoraj prazne in brez znakov praznovanja. Le tu in tam je bilo videti majhne zastavice, ki so spominjale na nekaj državnega. Zapeljali smo preko novega mostu v center mesta in parkirali. Tudi v središču mesta ni bilo kaj več živahnosti. Promet se odvija večinoma s tramvaji, avtobusi ali peš. Ves tempo podjetja je zelo počasen. Po trgovinah in lokalih se precej brezbržni do strank, menda niso plačani po učinku in že prvi hip pri njih opazi prav tista nerodnost do

tujcev, ki so jo pred leti očitali nam. Naj povem primer, da pri najboljši volji nismo nikjer mogli kupiti razglednice mesta, niti ne v hotelu, kjer smo prenočili. Prenočišče se lahko dobi in ni drago.

Zjutraj smo si še enkrat ogledali mesto, ki se je vse kopalo v soncu. Razsežni mostovi preko Donave, ki povezujejo oba mestna dela, dajejo mestu veličasten videz. Le ulice so nekam otožno brez sodobnega blišča zavita v svojo staromodno pregrinjalo. Pravo nasprotje temu pa je moda oblačenja. Meščani so oblečeni solidno. Pri dekletih še vedno prevladuje mini krilo, fantje pa so oblečeni elegantno in še ne nosijo beat priček.

Morali smo se posloviti od Budimpešte in se napotiti proti Slovaški. Spet smo se vozili po lepo valoviti pokrajini. Na vse strani so se razprostirala nepregledna polja in ne malo smo bili presenečeni, da so kolhozniki delali po vseh poljih na sam praznik dela. Na pravili smo nekaj pesnetkov, toda njihov vodja je od daleč ostro protestiral, mi pa smo odhiteli proti Česki meji. Po krajšem carinskem pregledu, smo že vodili po lepi Slovaški, ki močno spominja na našo Hrvaško in njene prebivalce.

V majhnem mestecu Lipnik pri Levcah smo obiskali Nadjiniho dopisno prijateljico. Tu smo bili sprejeti in pogoščeni kot pravi bratje. Spoznali smo, kako Čehi cenijo Jugoslavijo, naš Tito pa jim je pravi simbol bratstva in svobode.

Naši gostitelji so bili ljudje, ki so prišli iz dežele in so zaposleni v tovarni parnih kotlov. Mož je tehnik in zasluži na mesec

70.000 din, žena pa vozi žerjav, kar je za naše pojme nekoliko nenavadno in zasluži 50.000 din. Delajo osem ur in imajo proste sobote. Delovna doba pri njih traja za moške do petinšestdesetega leta in za ženske do šestdesetega leta starosti. Osnovno šolanje pa je obvezno devet let. Nasplošno je pri njih standard nekoliko nižji kot jugoslovanski. Stanovanjs imajo lepo urejena in opremljena z vsemi potrebnimi aparati za dom in družino, le vsi predmeti so obdelani malo bolj grobo kot pri nas. Privatne gradnje je malo, večji del gradi država. Precej več kot stanovanja grade ceste. Kar neverjetno se zdi motoriziranemu turistu, da grade tako razsežna cestišča, obenem pa tako zavirajo razvoj motorizacije. Znan je namreč, da ima nekajsto tisoč Čehov že po par let plačane domače škode, pa jih ne dobe ker preveč izvozijo. Pri vsem tem razmišljanju o razvoju njihove motorizacije pa ima človek občutek, da se res plansko pripravljajo, ko bodo avtomobili preplavili deželo, pri nas pa je bilo to ravno obratno.

Že drugega maja smo se morali posloviti od te simpatične družine seveda z vabilom, da tudi oni obiščejo Jugoslavijo. Na potili smo se po vsej dolžini Češke preko Brna proti Pragi. Kdo ne bi poznal njenih enoletnih nemirov in upornosti. To je mesto z nekaj nad milijon prebivalci in na prvi pogled nič bolj živahno od Budimpešte. Zapeljali smo v široke in skoraj prazne ulice, se ustavili in napravili posnetek za spomin, pogledali na zemljevid mesta in

že nam je priskočil na pomoč prijazen meščan ter nas vprašal, kam želimo. Ni mu bilo žal pol ure, da nas je spremljal do našega znanca inženirja Hubača. Ta je bil namreč kot študent vodič čeških turistov po Jugoslaviji, nam pa je razkazal njihovo Prago. Po prvih vtisih se mi je Praga od Evropskih mest zdela še najbolj podobna Parizu. Skozi mesto teče Vltava, nad njo pa se dvigajo Hradčani s starim delom mesta. Tu stoji tudi vladna palača in znamenita srednjeveška cerkev sv. Vita.

Pogled iz Hradčancv na to uporabno mesto je ganljiv in nehote se ti vsiljuje misel, da nekdo bdi nad njim in mu veli, ostani tako, kot si bilo pred deset leti. Zapeljali smo se nazaj v središče mesta in si ogledali znamenitosti: Karlav most, Mestni taeter, Staromešlski orlov in glavni mestni trg Vaclavske namešti. Na tem trgu stoji tudi narodni muzej, ki pa je močno poškodovan od lanskeoletnega napada. Tega Pražani ne poze bijo povedati. Poleg te znamenite stavbe je bilo požganih in poškodovanih še nekaj drugih javnih zgradb med njimi tudi palača RTV.

Splošen vtis iz Prage: Mesto je močno zaostalo v razvoju v primerjavi z drugimi evropskimi mesti. Trgovine so slabo založene. Promet po ulicah je nekoliko živahnjši kot v Budimpešti. V prometu je še neverjetno veliko predvojnih avtomobilov. Njih rja in razbitost ne moti niti prometnih uslužbencev. Ko vidiš skupino takih avtomobilov parkiranih ob kraju ceste, imaš občutek, da jih je tam nekdo pustil že po prvi svetovni vojni.

Ljudje v Pragi so nekoliko bolj

živahni kot v Budimpešti. Modc imajo nekako isto, le da fantje že nosijo beat pričeske. Precej živahnosti dajejo mestu tuji turisti, izključno samo zahodni in mladina, ki gre svojo potl Zbira se v manjše skupine in prepeva nekakšne protestne pesmi. Zanimalo nas je, zakaj v mestu ni videti vzhodnih turistov. Povedali so nam, da jih po lanski aferi ni, menda jih ne puste njihove dežele zaradi varnosti. Tujih vojakov nismo videli. Tu9 di ti iz istih razlogov ne smejo iz svojih taborišč, ki so namješčena izven mest. Češki vojak pa uživajo večjo demokracijo, celo štopajo ob cestah in se vozijo v druge kraje. Po ulicah pa patrolirajo skupaj z miličniki. To je menda le navidezni ukrep varnosti za oči okupatorja.

Vprašali smo, kako je z njihovim potovanjem v druge dežele. Dejali so, da je zelo omejeno. Le nekaj tisoč Pražanov dobi dovoljenje in to samo za dežele s socialistično ureditvijo. Najbolj je za njih zanimiva Jugoslavija. Že zvečer stojijo v vrstah za dovoljenja za naslednji dan, za vzhodne države pa ni zanimanja.

Po tridesetih kilometrih vožnje po mestu smo si na kratko ogledali njegove znamenitosti in prenočili v hotelu Solidarita. Prenočišče in zajtrk je stalo tritisoč din na osebo.

Po nepozabnih vtisih v mestu duhovitega Švejka smo se 3. maja podali na 820 km dolgo pot preko Dunaja proti domu. Mimgrede smo si ogledali še Dunaj, mesto sanj naših babic in prababic. Po dolgi utrudljivi vožnji je hčerki zanimal le še za-

baviščni Prater. Povzpeli smo se z znamenitim dunajskim kolesom vi soko nad mestne strehe. Pogled z višine na velemesto je čudovit. Po krajšem ogledu Dunaja smo se odpeljali preko Gradca proti Mariboru ter 4. maja srešno prispe- li domov.

Za konec pa še podatek za šoferje in nasvet bodočim turistom. Prevozili smo 2120 km z avtom Ford 12 M 1300 ku, poraba goriva znaša točno 8 l na 100 km.

In turisti. Kadar se boste podali na tako dolgo pot, vam svetujemo, da greste spomladi ali jeseni, poletno vročino pa izkoristite za morje in planine.

Jože PETERNELJ

Š P O R T

-Žirovske pionirke republiški prvak v košarki-

Naši najboljši košarkarski klubi, ki nastopajo v prvi zvezni ligi, so prenehali z borbami za točke. Najboljši bodo odšli sedaj na treninge državne reprezentance, ki si bo v kvalifikacijah poskušala priboriti vstop na Evropsko prvenstvo v košarki. Nasprotno pa so klubi v II. ligi zahod in vzhod ter v republiški ligi še le dobro pričeli z tekmovanji.

V senci teh tekmovanj pa je potekalo tudi republiško prvenstvo pionirjev in pionerk v košarki. Obe žirovski ekipi sta se plasirali v polfinale tega tekmovaaaja. Prvi so v polfinalu poskušali srečo fantje v Trbovljah. Prvo tekmo so dobili, žal pa so odločilno tekmo z domačini izgubili ter tako

izpadli iz nadaljnjega tekmovanja.

Več sreče so imela dekleta, ki so polfinalna srečanja igrala doma. V skupini z ekipami osnovnih šol iz Pivke, Kette Murn iz Ljubljane in Trate iz Škofje Loke, so bile prve in tako dobile pravico do nastopa v finalu. Finale je bil v Hali Tivoli v Ljubljani in sicer 26. in 27. aprila. Sodelovale so ekipe: III. osnovne šole M. Sobota, Radenci, D. Kette Ilirska Bistrica, D. Kumar Ljubljana, T. Ceč Trbovlje in Žiri.

Igrali so v dveh skupinah, zmagovalca vsake skupine pa sta potem medseboj odločila, kdo je najboljši v republiki. Žirovke so najprej premagale D. Kette z rezultatom 29:18, nato Radence z 29:7. V finalu so igrale z III. osnovno šolo M. Sobota in zmagale z 14:10 in tako zasedle prvo mesto.

Vsekakor je to izreden uspeh naših mladih tekmovalcev in priznanje Dariju in Marku Erznožnik za načrtno delo pri vzgoji mladih in dobrih košarkarjev.

Tudi člani košarkarskega kluba KLADIVAR se marljivo pripravljajo na start v Goranjski ligi. V ta namen so odigrali že tudi dve trening tekmi in sicer z Idrijo ter zmagali z 72:31 ter člani in mladinci med seboj, rezultat pa je bil 70:62 za člane. Ti dve tekmi sta pokazali, da klub lahko sestavi dobro ekipo in da so vsi tekmovalci zelo izenačeni, tako da med prvo in drugo postavo ni nobene razlike.

Tudi s tekmovalci iz Dolenjega Pogatea smo se domenili, da bodo prišli igrati. Toda kljub temu, da

je bilo vse podrobno dogovorjeno, niso prišli, niti nas niso obvestili, zakaj jih ne bo.

V prvem delu tekmovanja bodo doma igrali samo dve tekmi in sicer 15. tega meseca z Ekipo Basket iz Kranja in čez 14 dni z Radovljico. Gostovat pa bodo odšli še dvakrat in sicer v Kropo in Medvode. 8. maja pa so že odigrali prvo tekmo v Kranju s Kranjem, ki so jo po izredno napeti in ogorčeni borbi izgubili z 67:66. Za začetek je to vsekakor prav lepo, z malo več sreče ter ob normalnejših pogojih kot so vladali na tekmi pa bi lahko zmagali, saj so nekaj časa vodili celo z 14 točkami prednosti. Toda vsak začetek je težak, posebno pa še za novince, ki prvič tekmuje v ligi, Upajo, da bodo imeli doma več sreče, obenem pa se zanašajo tudi na to, da jih bodo gledalci dobro podprli, saj so v Kranju videli, kaj pomeni, če imaš glasno občinstvo.

Miha GOVEKAR

FILMSKI SPORED V KINU SVOBODA
ŽIRI za čas od 15.5. do 15.6.69

17.-18.5.	KOMISAR X nemški kriminalni
21.5.	IZGUBLJENA ŽENA španska drama
24.-25.5.	BONIE IN KLAUDE ameriška drama
28.5.	ŽIVLJENJE NA NITKI ameriška drama
31.5.	AVANTURISTI
1.6.	francoska drama
4.6.	PERSONA švedska drama
7-8.6.	NORČIJE PARDIJANA francoski pustolovski
11.6.	V SENCİ KOTLA -amer.west.

Anton ŽAKELJ

Z B E G A N I Ž I R O V E C

Ves zbečan in preplašen sem,
kaj storil naj bi sam ne vem,
kako naj se opredelim,
da zopet blažen mir dobim.

V objerju sem logaškem zdaj
pa k Loki spet želim nazaj,
brez miru je in pokoja,
zdaj uboga duša moja.

Če zgodovina nas uči,
da k Loki smo pripadali,
zakaj trditev ta velika,
zdaj se tu pa tam zanika

Ker geografski položaj,
je tudi važen za naš kraj,
me zdaj prepričati žele,
naj k Loki bi pridružil se.

A drugi, skušeni možje,
ta čas takole govore:
"V Logatec vodi naša pot,
iskati nimaš kaj drugod."

Le kaj na revček zdaj storim,
kako naj se opredelim,
ko pride odločitve čas,
in treba bo oddati glas.

Le ena misel še živi,
ki more me tolažiti,
tribuna javna nam pove,
kako naj vsak odloči se.

Prišel trenutek bo napet,
ko referendum bo nared
in zgodovine nova stran
zapisana bo na ta dan.

Izjasnil se bo naš občan,
bo šel li na gorenjsko stran,
al Notranjec bo še v naprej,
kot bil je osem let doslej.

Takrat se bo za vekomaj
Žirem določil položaj,
končan bo vsakršen prepir,
v Žireh bo spet zavladal mir.

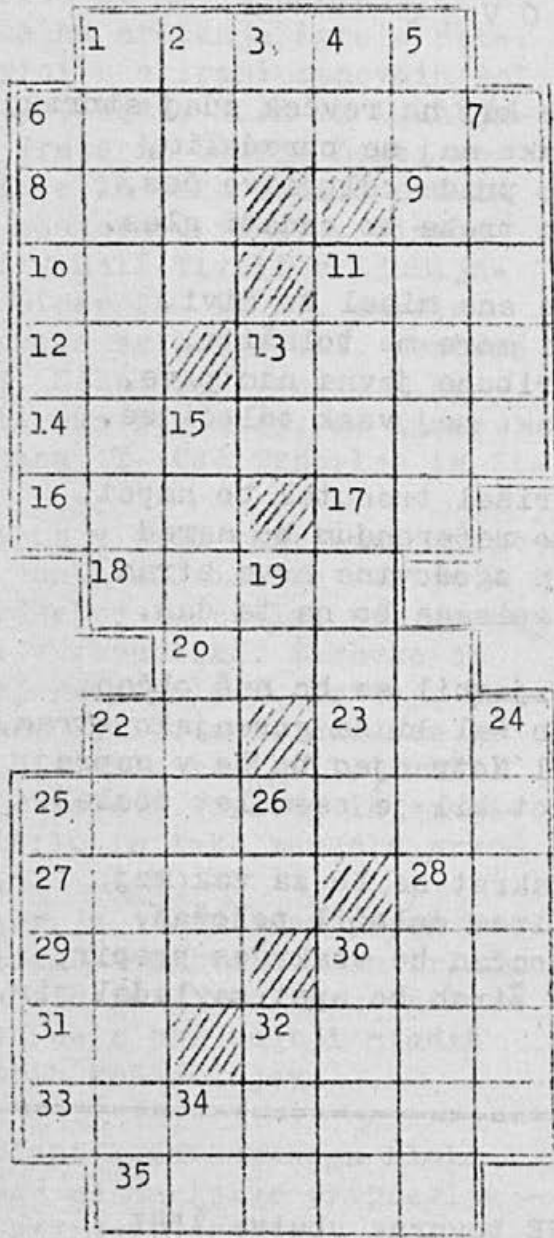
"DELO, ŽIVLJENJE" je glasilo ALPINE tovarne obutve ŽIRI.

Ureja ga uredniški odbor: Silva Burnik
Jože Peternelj
Albinca Možina
Vladimir Pivk
Alfonz Zajec
Anton Žakelj
Anton Hribar
Ivan Capuder - odgovorni urednik
Majda Jesenko - glavni urednik

Izhaja mesечно. Naklada 1000 izvodov.

Žiri, 15. maja 1969

K R Ž A N K A

VODORAVNO: 1. ime žirovskega kvinteta narodno zabavne glasbe, 6. gora v Kamniskih Alpah, 8. osebni zaimek, 9. soglasnik in samoglasnik, lol v glasbi mehka tonovska lestvica, 11. albanska denarna enota, 12. znamka težjih italijanskih avtomobilov, 13. me- na pri izmeničnem toku, 14. naj- nižji čin v JLA, 16. ženski pevski glas, 17. znak za kemično pr- vino iridij, 18. kitajska denar- na enota, 20. reka v Albaniji in Metohiji, 22. prislov časa, 23. kositer, 25. nalivna peresa, nalivka, (imenovana po izdelovalcu), 27. slovensko podjetje za distribucijo električne energije, 28. različni črki, 29. osma, šestnajsta in tretja črka, 30. okrajšano moško ime. 31. Anton Drmota, 32. domač izraz za balkon pri gorenjskih kmečkih hišah, 33. sodobni slovenski slikar (Karel), 35. žensko ime,

NAVPIČNO: 1. mesto v Sloveniji, kjer je bilo 19/2 1944 zgodovinsko zasedanje SNOS-a, 2. menično jamstvo, 3. veznik, 4. različni črki, 5. delavec v težki industriji, 6. nizka predalna omara, 7. pletena torba, 11. abeceda in jezik, 13. kemični simbol za železo,

15. naselje na periferiji Ljubljane, 19. ploščinska mera, 32. važen notranji organ, 24. domač izraz za izročitev denarja osebno, 25. v grški mitologiji krilati konj, rojen iz krvi Meduze, 26. dva soglasnika, 30. oklopno vozilo, 32. želatina, 34. avtomobilska oznaka Livna.

Sestavil: Vladimir PIVK

ČLANE KOLEKTIVA OBVEŠČAMO, DA V PRILOGI DANAŠNJEGA BILTENA OBJAVLJAMO TEMO ZA DISKUSIJO: NOVE OBLIKE V UPRAVLJANJU PODJETJA.

NOVE OBLIKE V UPRAVLJANJU PODJETJA

V 19-tih letih, odkar je v Jugoslaviji proglašeno načelo samoupravljanja, je samoupravni sistem na vseh področjih družbene dejavnosti sprostil toliko ustvarjalnih sil, da smo iz zaostale in razrušene dežele postali ena od tistih dežel, ki se najhitreje razvijajo in to praktično brez pomoči tujega kapitala.

Nagli razvoj tehnologije, v kateri dobiva vse večji pomen avtomatizacija, spremlja prav tako nagel razvoj blagovno-denarnih odnosov, saj je tudi to bistven pogoj za vključitev v svetovni trg in za vključitev naše dežele v vrsto razvitih dežel, ne samo v pogledu produktivnosti dela, ampak tudi v pogledu življenskega standarda delovnih ljudi.

Vzporedno s tem pa mora iti tudi razvoj našega samoupravnega sistema.

Delavski svet in upravni odbor sta v začetku imela precej omejeno pristojnost, saj je država še vedno urejala vse najpomembnejše elemente gospodarjenja, posebno pa še razpolaganje s sredstvi. Zato je bila v tem času funkcija organov upravljanja bolj v kontroli kot pa v gospodarjenju.

Tako se je v tistem času zahtevalo, da mora biti v organih upravljanja zastopano določeno število neposrednih proizvajalcev (v delavskem svetu dve tretjini, v upravnem odboru pa vsaj polovica), da bi delavci lahko kontrolirali direktorja, ki je bil takrat še predstavnik države. Država pa je kmalu začela prepuščati podjetjem vse več samostojnosti, s tem pa je na delovne skupnosti prenašala tudi vse večje odgovornosti za gospodarjenje. Direktorji podjetij so izgubili lastnost državnih organov in postali odgovorni tudi delovni skupnosti podjetja. Direktor je dobil po zakonu položaj organa upravljanja, odpadle pa so vse omejitve glede števila neposrednih proizvajalcev v organih upravljanja.

Opuščanje pristojnosti države (deetatizacija) v gospodarstvu pa še ni končano. Vedno več pristojnosti prehaja na sama podjetja in druge delovne organizacije. Tako je letos že prepuščeno podjetjem, da sama urejajo poslovanje s svojimi sredstvi, razpolagajo z dohodkom, amortizacijo in vrsto drugih zadev, ki so bile doslej urejene z zakoni, med njimi celo obveznosti do narodne obrambe. Hkrati pa je sedaj prepuščeno delovnim organizacijam, da same uredijo tudi način in oblike upravljanja.

Po XV. amandmaju zvezne in republiške ustave s podjetjem upravlja delovna skupnost podjetja, ki pa določene pristojnosti upravljanja lahko prenese na delavski svet. Delavski svet torej upravlja podjetje kot predstavniški organ v imenu delovne skupnosti, vendar samo v tistih zadevah, za katere ga delovna skupnost pooblasti s statutom. Delavski svet je hkrati tudi edini organ upravljanja, ker svojih pooblastil v upravljanju ne more prenašati naprej. Z drugimi

besedami: delovna skupnost svoje samoupravne pravice in dolžnosti opravlja sama neposredno (n.pr. z referendumom, glasovanjem in poč.) ali pa jih v njenem imenu opravlja delavski svet (če ga delovna skupnost za to pooblasti). Ker je tehnično neizvedljivo, da bi delovna skupnost v velikem podjetju neposredno odločala o vseh mogočih vprašanjih, je razumljivo, da bo delavski svet tudi v prihodnje moral imeti precej široka pooblastila, posebno še, ker ni več upravnega odbora kot organa upravljanja in tudi direktor ni več organ upravljanja.

Pač pa izhaja iz ustavnih določil in iz zakonov, ki so že vsklajeni s spremenjeno ustavo, naj imajo delavski sveti svoje izvršilne organe: kolektivne in individualne. S tem je prišla do izraza tendenca, naj se sistem upravljanja v delovnih organizacijah približa skupščinskemu sistemu, obenem pa je končno napravljena razmejitev med funkcijo upravljanja in izvršno funkcijo. Tako kot so zvezna in republiška skupščina predstavniški organi, ki upravljajo federacijo oziroma republiko v imenu občanov, tako so delavski sveti predstavniški organi, ki upravljajo podjetja v imenu članov delovne skupnosti.

Vsaka skupščina ima svoje izvršne organe. Kolektivni izvršni organ je izvršni svet (ali kot se v zadnjem času vse pogosteje sliši "vlada"), individualni izvršni organ pa je predsednik izvršnega sveta ("predsednik vlade").

V delovni organizaciji pa je individualni izvršni organ direktor (generalni direktor, ravnatelj, upravitelj ali kako drugače imenovan), kolektivni izvršni organ pa se lahko imenoval izvršni odbor ali kako drugače.

O tem, kako naj bodo organizirani izvršni organi v delovni organizaciji, odloča sama delovna skupnost s statutom. Dokler pa ne bo spremenjen statut, se vprašanje izvršnih organov začasno reši s sklepom delavskega sveta.

Namen tako korenitih sprememb ustavnih določil je popolnoma očividni:

1. vsebinsko poglobiti in obogatiti samoupravne pravice in dolžnosti delovne skupnosti,
2. zaostriti odgovornost za izvajanje aktov delovne skupnosti in njenega organa upravljanja (delavskega sveta).

Doslej so se te odgovornosti tako prepletale, da pogosto ni bil nihče dejansko odgovoren. Delavski svet, upravni odbor in direktor so namreč kot org. upravljanjski ukrepali v imenu delovne skupnosti, obenem pa so imeli tudi izvršilne funkcije.

Koncepcija izvršnih organov delavskega sveta omogoča, da se tudi odgovornost teh organov postavi na enak način kot se to uvaja v skupščinah. To je takoimenovana politična odgovornost, ki se izraža približno takole:

Skupščina zaupa nekemu mandatu za sestavo vlade (izvršnega sveta). Mandatar mora sestaviti in predložiti skupščini predlog liste članov vlade (ministrov) oz. izvršnega sveta. Pri sestavi liste mora mandatar gledati na to, da bo sestavil takšno ekipo, ki bo lahko delal kot celota ("tim"), obenem pa, da bo vsak član ekipe odgovoren za določeno delovno področje, na katerega se seveda mora spoznati. Skupščina razpravlja o predloženi listi in jo lahko sprejme, ali pa tudi odkloni. Če je skupščina sprejela predloženo listo, postane mandatar predsednik vlade. On in vlada kot celota odgovarjata za svoje delo skupščini. Posamezni člani vlade pa so odgovorni hkrati predsedniku vlade in skupščini.

Če vlada kot celota ali pa njen predsednik ne izvaja politike, ki jo je določila skupščina, lahko skupščina izglasuje nezaupnico. V tem primeru je "vlada padla", skupščina pa poveri mandat za sestavo nove vlade drugemu (lahko pa tudi istemu) mandatarju.

Skupščina pa lahko zahteva tudi odpoklic posameznega člana vlade. Predsednik vlade takšnega člana odpokliče in predloži skupščini v potrditev drugega. Če pa tega ne stori, glasuje skupščina o zaupnici predsedniku vlade. Seveda predsednik vlade lahko tudi sam odpokliče člana, ki dela ne opravlja tako kot se od njega zahteva, vendar mora odpoklic potrditi skupščina.

Lahko pa se tudi zgodi, da se vlada ne strinja z neko odločitvijo skupščine. V tem primeru vlada kot celota poda ostavko. Ostavko pa lahko poda tudi posamezni član vlade, če se ne strinja s kako odločitvijo skupščine, vlade ali predsednika vlade.

Takšen sistem "politične odgovornosti" izvršnih organov je do skrajnosti demokratičen in obenem učinkovit. Izvršni organ mora neprestano računati s tem, da ga predstavniško telo lahko vsak čas razreši, če ne bo delal tako kot se od njega zahteva. Predstavniško telo pa mora tudi gledati, da bo sprejemalo le take sklepe, ki se dajo uresničiti.

Sedaj, ko se odločamo o tem, kakšne izvršne organe bomo imeli v podjetju, kako jih bomo volili in kakšno naj bo njihovo delovno področje, se samo ob sebi vsiljuje vprašanje:

Zakaj ne bi v podjetju postavili odnosa med delavskim svetom in njegovimi organi, posebej pa še politične odgovornosti izvršnih organov, na enako bazo kot je to že uvedeno in preizkušeno v našem skupščinskem sistemu?

Danes to ni le izvedljivo, ampak je tudi v duhu časa.

Glede položaja individualnega izvršnega organa (direktorja) sedanjí predpisi določajo le to, da ga voli in odpokliče delavski svet. Ker niti posredno ni več predstavnik družbene skupnosti, občinska skupščina ne sodeluje več pri njegovi izvolitvi, tako kot je bilo doslej. Torej ni nobene ovire, da bi bil položaj direktorja odvisen od delavskega sveta na principu politične odgovornosti tako kot je položaj predsednika vlade odvisen od skupščine. Direktor bi bil torej odstavljen, če bi mu delavski svet izglasoval nezaupnico in

to ne samo zaradi določenih nepravilnosti v njegovem delu (kakor doslej) ampak tudi, če se delavski svet ne bi strinjal z njegovimi načelnimi stališči.

Po drugi strani pa bi direktorju bilo treba omogočiti večji vpliv pri sestavi vodilne ekipe v podjetju, ker sicer ne more odgovarjati za delo te ekipe.

Sicer pa ideja o takšnem položaju direktorja ni nova. Sprožili so jo že lansko leto slovenski sindikati, z znanstvenega stališča pa je bila obdelana in sprejeta tudi na jugoslovanskem simpoziju o upravljanju lansko leto na Bledu. To idejo je gotovo imela v mislih tudi zvezna skupščina, ko je sprejemala omenjene ustavne spremembe.

Prav tako ni nobene ovire za to, da ima kolegijski izvršni organ v podjetju takšen položaj kot vlada v skupščini. Lahko bi torej imeli odbor, ki ga sestavljajo strokovni delavci, od katerih odgovarja vsak za svoje področje dela (resor), važnejše odločitve pa sprejemajo kolektivno. Mandat za sestavo takšnega odbora bi dobil direktor, ker bi bil on tudi predsednik odbora. Delavski svet bi z glasovanjem potrdil ali odklonil listo, ki jo predloži direktor. Če je lista odklonjena, lahko delavski svet zaupa direktorju nov mandat, lahko pa tudi glasuje o zaupnici direktorju. Tudi potem, ko je upravni odbor potrjen, lahko delavski svet vedno glasuje o zaupnici direktorju, odboru kot celote in njegovim posameznim članom. Prav tako pa lahko direktor, odbor kot celota ali posamezen njegov član poda odstavko.

Glede na to, da je podjetje prostorno veliko bolj omejeno kot je skupščina, pa je treba biti previden, da ne bi v takšnem izvršnem organu spojili funkcij, ki se po svoji naravi nespojajo. Do takih primerov bi lahko prišlo posebno v personalnih zadevah. Tako n. pr. takšen odbor ne bi mogel sklepati o pritožbah na odločbe direktorja, saj bi bil ta odbor odvisen od direktorja precej bolj kot pa je bil doslej upravni odbor. Prav tako pa tudi delavski svet ne bi mogel neposredno prevzeti vloge drugostopnega organa, ker je to izvršilna funkcija.

Oblika odbora po zgledu vlade bi bila zelo primerna za vse poslovne zadeve, pri katerih reševanju je potrebna strokovnost, medtem, ko bi za druge zadeve kazalo iskati prikladnejše oblike izvršnih organov. Tako bi torej lahko imeli v podjetju več kolegijskih organov in sicer:

1. poslovni odbor, ki bi reševal tekoče poslovne zadeve v skladu s poslovno politiko, ki jo začenja delavski svet s splošnimi akti, (plani, programi, pravilniki in sklepi)
2. odbor za kadrovske politike: ta naj bi odločal o zadevah iz delovnih razmerij (sprejem in odpuščanje, razmeščanje, izvajanje razpisov, izobraževanje) v skladu s splošnimi akti delavskega sveta,
3. odbor za narodno obrambo: ta naj bi skrbel za izvajanje ukrepov, ki jih podjetju nalaga družbena skupnost,

4. nadzorni odbor: ta naj bi skrbel za to, če izvršni organi in strokovne službe ukrepajo v skladu s splošnimi akti (statut, pravilniki, sklepi DS)

Kadar bi nadzorni odbor začel postopek po lastni iniciativi, ali na predlog kakega člana delovne skupnosti ali organizacije, bi njegov sklep imel oblike priporočila ali opozorila ustreznemu organu. Kadar pa bi nadzorni organ reševal po prigovoru ali pritožbi, na katere imajo pravico člani delovne skupnosti proti posamičnim aktom izvršnih organov, bi izdal odločbo kot drugostopenjski organ.

Poleg navedenih organov naj bi delavski svet imel tudi v bodoče stalne komisije za posamezna področja:

- za izrekanje ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti
- za stanovanjske zadeve
- za nagrajevanje, za varnost pri delu, itd.

Tudi te komisije so že doslej imele v nekaterih zadevah izvršilne funkcije in bi jih lahko uvrstili med izvršne organe.

Če se odločimo za navedeno obliko izvršnih organov, je treba določiti tudi način njihove izvolitve in odpoklica, ter trajanje njihove mandatne dobe.

Glede na to, da bi poslovni odbor imel v rokah z gospodarskega stališča najpomembnejše izvršilne funkcije, za katere je potrebno določeno strokovno znanje, je treba sestavo, in pa odgovornost tega odbora postaviti drugače kot za ostale odbore in komisije. Zato bi bila za poslovni odbor najprimernejša tista oblika, ki smo jo vzorejali z vlado. V tem primeru, bi tisti, ki ga delavski svet potrdi za člana poslovnega odbora s tem avtomatično postal tudi vodja določenega sektorja v podjetju. Če bi pa nekdo izgubil zaupanje kot član poslovnega odbora, bi s tem izgubil tudi položaj vodje sektorja. Na ta način bi vodilna ekipa v podjetju odgovarjala neposredno delavskemu svetu kot celota, poleg tega pa bi bil delavskemu svetu odgovoren tudi vsak posamičen član. Njihova odgovornost bi bila torej mnogo ostrejša in konkretnjša kot doslej.

Tu nastane vprašanje, koga direktor kot mandatar lahko predlaga v poslovni odbor? Vsekakor ljudi, ki imajo strokovno izobrazbo, kakršna je predpisana s statutom. Če bi predlagal nekoga, ki še ni član delovne skupnosti, pa bi odbor za kadrovsko politiko moral prej izvesti natečaj. Kako pa bo z delovnim razmerjem tistega, ki je razrešen kot član poslovnega odbora, obenem pa tudi vodja sektorja?

(To vprašanje velja tudi za direktorja, če dobi nezaupnico.)

Razrešenemu delavcu seveda ne bi obenem prenehalo tudi delovno razmerje, pač pa bi ga bilo treba razmestiti na drugo delovno mesto, v skladu z njegovo strokovno izobrazbo. Šele, če ne bi bilo možno najti ustreznega delovnega mesta, ali pa če razrešeni delavec ne bi maral sprejeti drugega delovnega mesta, ki prišla v poštev odpoved. Enako bi bilo tudi v primeru, ko član poslovnega odbora ali direktor sam poda ostavko.

Če je razrešene poslovni odbor kot celota, mora opravljati posle še v naprej, dokler delavski svet ne potrdi novega. To bi veljalo tudi za posameznega člana, ki bi bil razrešen.

Mandatna doba poslovnega odbora naj bi trajala 1 leto. Delavski svet pa bi lahko kadar koli razpravljal o delu poslovnega odbora in direktorja in ob vsakem važnejšem vprašanju glasoval o zaupnici poslovnem odboru. Direktor pa bi ob važnejših vprašanjih (posebno dolgoročnih) tudi sam zahteval zaupnico.

Poslovni odbor naj bi volili takrat, ko delavski svet sprejema letni zaključni račun. Ob tej priložnosti naj bi delavski svet obvezno glasoval o zaupnici direktorju. Direktor, če bi dobil zaupnico, pa bi predlagal listo poslovnega odbora za naslednje leto in obenem podal svoj koncept poslovne politike za naslednje leto.

Glede na to, da naj bi bili člani poslovnega odbora strokovni delavci, ne pa predstavniki volilcev, ni razloga, da nekdo ne bi smel biti član poslovnega odbora več let zapovrstjo, torej vse dotlej, dokler uživa zaupanje direktorja in delavskega sveta.

Tudi če je razrešen poslovni odbor kot celota, so posamezni njegovi člani lahko ponovno izvoljeni v novi poslovni odbor. Enako bi morali urediti tudi volitev direktorja. Direktor naj bi bil na svojem položaju toliko časa, dokler uživa zaupanje delavskega sveta, pa naj bo to 1 mesec ali pa 10 let. Torej bi mehanična reelekcija (doslej vsaka 4 leta) odpadla, vendar pa bi, kot že rečeno, o zaupnici direktorju obvezno glasovali vsako leto ob sprejemu zaključnega računa.

Drugi odbori in komisije delavskega sveta naj bi se volili in razreševali na enak način kot poslovni odbor. Razlika bi bila le v tem, da članstvo v odboru ne bi bilo vezano na delovno mesto.

Delavski svet bi mandat za sestavo odbora ali komisije poveril enemu od članov delavskega sveta. Če bi delavski svet predloženo listo odklonil, bi poveril nov mandat drugemu (ali pa tudi istemu) članu vse dotlej, dokler lista ne bo ustrezala delavskemu svetu.

Izjemoma naj bi bil mandatar za sestavo odbora za narodno obrambo direktor, za člane nadzornega odbora pa bi mogoče kazalo postaviti kot pogoj določeno izobrazbo (n.pr. vsaj srednjo šolo).

Glede sestave članov odborov in komisij, bi bilo treba uvesti omejitve, da člani poslovnega odbora ne morejo biti obenem člani drugih odborov in komisij, razen odbora za narodno obrambo.

Metode dela drugih odborov in komisij bi se nekoliko razlikovale od metod dela poslovnega odbora. Osnovna metoda - Timsko delo - bi bila sicer zastopana povsod. Razlika pa je v tem, da je funkcija članov poslovnega odbora povezana z delovnim mestom, medtem ko člani drugih odborov in komisij te funkcije opravljajo neodvisno od delovnega mesta in zato ne morejo odgovarjati za določeno področje. Zato bi ti odbori in komisije delali na podlagi materiala, ki ga pripravi strokovna služba. Ta pa mora skrbeti tudi za izvajanje sklepov.

Mandatarjem v takšnem sistemu se naklada velika odgovornost. Ker si sami izbirajo sodelavce, se pozneje ne morejo izgovarjati na to, da imajo vezane roke. Da bi se mandatarjem pomagalo napraviti čim boljše izbiro, bi kazalo uvesti v prakso (ali pa tudi v statutu predpisati),

da se vsak mandatar preden predloži listo delavskemu svetu, posvetuje s političnim aktivom, ki ga sestavljajo vodstva družbeno-političnih organizacij v podjetju (sindikati, zveza komunistov, mladina). Proti takšnem sistemu organiziranja izvršnih organov delavskega sveta bo morda kdo ugovarjal, češ, da bomo s tem uvedli v podjetju določeno nestalnost, saj bo vsak čas lahko vsakdo odpoklican ali pa bom sam odstopil kot član izvršnega organa. To je seveda res. Vendar pa ni nič slabega v tem, če se ljudje na odgovornih položajih zavedajo, da lahko vsak čas izgubi položaj. Poleg tega pa sploh ni nujno, da bi pogosto menjali izvršne organe, saj jih že sama možnost nezaupnice sili k temu, da delajo tako kot delavski svet od njih zahteva.

Drugi bo mogoče ugovarjal, da bo takšen sistem uvedel v podjetju diktaturo, zato ker bo posameznik imel večja pooblastila kot doslej. Prav gotovo je, da povečana odgovornost zahteva tudi večja pooblastila vendar se ta pooblastila nanašajo samo na izvršne funkcije in torej ne gredo v škodo pač pa v prid samoupravljanja.

Na koncu moram naglasiti, da opisani način organiziranja izvršnih organov ni edina možnost. Če delovni skupnosti bolj odgovarja takšen univerzalni organ, kot je bil doslej upravni odbor, ji nihče tega ne more prepovedati. Poleg tega pa tudi ni nujno, da se funkcija člana poslovnega odbora veže na delovno mesto. Lahko bi za člana odbora določili najmanjšo stopnjo izobrazbe. Skratka, možnosti imamo neomejene.

Zato ni namen tega sestavka, da bi vsiljeval neko rešitev, pač pa naj bi bil le prispevek k diskusiji. Če bodo člani delavskega sveta ob sprejemanju sklepa o začasni ureditvi izvršnih organov upoštevali tudi mnenja, ki so podana v tem sestavku, bo njegov namen dosežen.

Stojan PERTOVT

